

Vihmaussid – viljaka mulla ehitajad

Vihmausside tähtsus ja soovitused nende soodustamiseks põllumajanduses

Lühidalt

Tänapäeval teatakse palju vihmausside üldisest taksonoomiast ja bioloogiast, samas on suhteliselt vähe teada nende mõjust mullale, nende vastastikmõjust muude mullaorganismidega ja põllumajanduslike tavade mõjust nende populatsioonidele.

Käesolev juhend annab lühiülevaate vihmausside bioloogiast, ökoloogiast ja mitmest teenus-est, mida vihmaussid talunikele osutavad. Samuti antakse soovitusi nende erakordsete olendite edendamiseks põldudel.

Alahinnatud töölised

19. sajandil peeti vihmausse mullakahjuriteks. Kuigi see vaade on muutunud, ei pöörata põllumajanduses siiski vihmaussidele piisavalt tähelepanu. Väga vähesed põllumehed tegelevad aktiivselt nende soodustamisega. Üha raskemad masinad, intensiivne mullaharimine ja pestitsiidide intensiivne kasutamine on paljudes kohtades vihmaussid välja tõrjunud. Vastupidiselt sellele võib terve mullaga rohumaa ühelt hektarilt leida üks kuni kolm miljonit vihmaussi.

Vihmausside arvu ja mitmekesisust peetakse muljaviljakuse oluliseks kriteeriumiks, sest vihmaussid aitavad mitmel viisil kaasa terve ja bioloogiliselt aktiivse mulla kujunemisele ning põllumajandussüsteemide paremale kohanemisele kliimamuutustega. Vihmaussid toetavad põhilisi mulla funktsioone, mis on aluseks paljudele positiivsetele ökosüsteemi teenustele. Tänu nendele arvukatele teenustele, mis suurendavad agroökosüsteemide jätkusuutlikkust, peaks vihmaussidele säästlikes põllumajandussüsteemides oluliselt rohkem tähelepanu pöörama.

Levik ja bioloogia

Kui polaarpiirkonnad ja kõrbed välja arvata, võib vihmausse leida enamikes muldades. Kuigi maailmas tuntakse üle 3000 vihmaussiliigi, leidub Euroopas ainult 400 liiki ja Kesk-Euroopas 40 liiki. Põllumuldades on leitud ainult 4–11 liiki.

Vihmaussid eelistavad keskmise raskusega savimuldi kuni savikaid liivmuldi. Rasked savimullad ja kuivad liivased mullad ei soodusta nende arengut. Happelistes turvasmuldades leitakse ainult teatud spetsialiseerunud liike, mis on sellistele "vaenulikele" tingimustele kohastunud.

Vihmaussid on hermafrodiidid ja arenevad aeglaselt, välja arvatud mulla pinnal kõdukihis elavad vihmaussid. Aastas saadakse ainult üks põlvkond järglasi. Vihmaussid tootavad maksimaalselt 8–12 kookonit (munad). Vihmaussid elavad olenevalt liigist 2–8 aastat. Suguküpse vihmaussi keha ümbritseb roosa paksend (vöö).